

מנה בנת

שימן הדף היומי בדרך קצרו

לע"נ מרת רחל לאה בת רבי
אברהם מרדכי הכהן ע"ה
הערות
התנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 40 חג הסוכות תשפ"א

עירובין נו-סב

העיר באלף, ומה שאמר ר"א שהמגרש הוא רביע אך קשה שלכאורה הוא חצי, ורב אמר שבר אדא המודד הסביר לו שעיר שהיא אלפיים על אלפיים עם תחומה היא ט"ז ועם הקרנות יש ט"ז ומורידים ח' של התחומין ועוד ד' של הקרנות נשאר י"ב, ואמנם יש כאן שלישי אלא שמוסיפים עליהם את הד' של העיר עצמה, ואף שלכאורה זה שלישי אלא שהעיר היא עגולה וכיוון שמרובע בשטחו יותר מעיגול רבע א"כ נשאר ט' וט' הם רבע מל"ו, ואביי אומר שניתן להעמיד גם בעיר שהיא אלף אמה, שעם התחומין היא ח' ועם הקרנות ט"ז,

דף נז והארבע של התחומין והקרנות הם ח' והם רבע, ולכאורה זה שלישי מכ"ד אך כיון שמדובר בעיגול הם רבע שמרובע הוא רבע יותר מהעיגול, וששה הם רבע מכ"ד, ורבינא מבאר שרביע הוא מהכל כולל התחומין, ורב אשי מבאר שזה רבע מהקרנות, ורבינא הקשה הרי כתוב סביב, ורב אשי מבאר שסביב הולך על הקרנות כמו שכתוב לענין עולה סביב בזריקת הדם והכוונה לקרנות, רב חנילאי מחזנא שאל שבריבוע מגרש הלוויים אין אלף לכל צד כי עיגול התחום מוריד מהאלף, ואפשר להעמיד שהעיר עגולה ואף שעשאוה כריבוע אך לא ריבעו בפועל, והוא שאל את רב אשי שאם נוריד בעיגול רבע מהריבוע א"כ נשאר שש מאות שישים ושבע פחות שלישי ואמר רב אשי שרק בעיגול מתוך ריבוע מורידים רבע ובאלכסון נותנים יותר, שכל אמה כריבוע היא אמה ושני חומשים באלכסון.

משנה לר"מ נותנים שיעור קרפף לעיר להוסיף לפני התחום, ולחכמים זה נאמר רק לחבר בין עיירות שאם יש לכל אחת ע' אמה ושיריים הקרפף מצרפם להיות אחד וכן כשיש ג' כפרים בג' זויות אם יש בין החיצונים קמ"א אמה ושליש האמצעי מצרף את שלשתם לאחד. גמרא רבא מבאר שר"מ למד שמודדים את התחום אחר קרפף שכתוב מקיר העיר וחוצה שקודם נותנים חוצה ואח"כ מודדים.

לדעת רב הונא בחכמים נותנים קרפף לכל אחת מהעיירות הסמוכות, ולחייא בר רב נותנים קרפף אחד לשניהם, ומה שכתוב בחכמים קרפף לב' עיירות, רב הונא יבאר שהכוונה לתורת קרפף אך לכל אחת נותנים קרפף אחד, וזה מדוייק ממה שכתוב בסיפא אם יש לזו ע' אמה ושיריים ולזו ע' אמה ושיריים עושה קרפף לשניהם להיות אחד, **עמוד ב** ולא קשה לדעת חייא בר רב שהוא יבאר שזה לר"מ ואף שהוא כבר אמר ברישא היינו אומרים שהוא אמר קרפף אחד לעיר אחת ולב' ערים, קמ"ל שלב' ערים נותנים ב' קרפפות, ובתחילה חידש ר"מ שלעיר אחת ג"כ נותנים אחת שלא נאמר שרק ב' ערים צריכים קרפף ועיר אחת אינה צריכה כלל, ואין להקשות מהסיפא על רב הונא שבג' עיירות מצרפים רק אם יש אמצעי ביניהם ומשמע שבלי אמצעי לא יתנו כלל, ויש לבאר בסיפא כדברי רבה בר רב אדי בשם ר' חנינא שהעיירות אינם משולשים ממש אלא מספיק שכאילו נותנים האמצעי ביניהם ואין בין זה לזה קמ"א אמה

דף נו פת קיבר שכר חדש וירק מרבים הזבל וכופפים הקומה ונוטלים א' מה' מאות ממאור עיניו של אדם, ודוקא שאר ירקות אך שום וכרתי הם טובים, כמו שכתוב בברייתא שום ירק כרישים הם חצי ירק אם נראה צנון נראה סם חיים, ויש ברייתא שאם נראה צנון הוא סם מוות זה דוקא בעליו אך בשרשים הוא סם חיים, ודוקא בימות הגשמים אינו טוב אך בימות החמה הוא טוב.

רב יהודה אמר בשם רב שעיר שיש בה עליות ומורדות אדם ובהמה שבה מתים בחצי ימיהם, והכוונה שהם מזקינים בחצי ימיהם בגלל הקושי, ואמר רב הונא בר רב יהושע שהעליות והמורדות של בי בירי ונרש הזקינהו.

שנו בברייתא שאת ריבוע העיר מרבעים צפונה לצפונה של עולם, ודרומו לדרומו של עולם, והסימן הוא שעגלה בצפון ועקרב בדרום, ור' יוסי אומר שאם אינו יודע לרבע בריבוע העולם, מרבע לפי התקופה, שביום ארוך חמה יוצאת מצד צפון מזרח ונכנסת בצפון מערב, וזה נקרא פני צפון, וביום קצר היא יוצאת מצד דרום מזרח ושוקעת בדרום מערב וזה פני דרום, ובניסן ותשרי היא יוצאת בחצי מזרח ושוקעת בחצי מערב, שכתוב **הולך אל דרום וסובב אל צפון**, הולך אל דרום ביום וסובב אל צפון בלילה, **סובב הולך הרוח** זה פני מזרח ומערב שלפעמים הולכתן ולפעמים מסבבתם, ורב משרשיא אומר שהכללים הללו אינם, שמעולם לא יצאה חמה בצפון מזרח ושקעה בצפון מערב ולא יצאה בדרום מזרח ושקעה בדרום מערב.

שמואל אומר שתקופת ניסן נופלת באחד מרבעי היום או תחילת היום או הלילה, או חצי היום או חצי הלילה, ותקופת תמוז נופלת באחד וחצי או בשבע וחצי מהיום או מהלילה, ותקופת תשרי נופלת או בשעה ג' או ט' ביום או בלילה, ותקופת טבת נופלת בד' וחצי או י' וחצי ביום או בלילה, ובין תקופה לתקופה יש צ"א יום וד' שעות וחצי ואין תקופה מושכת מחברתה אלא חצי שעה, ולעולם תקופת ניסן לא תיפול בצדק שלא ישברו האילנות, ותקופת טבת גם לא נופלת בצדק שלא יתיבשו הזרעים, ודוקא כשכבר היה מולד לבנה של ניסן או טבת בשעת לבנה או צדק.

עמוד ב שנו בברייתא שהמרבע את העיר עושה אותה כטבלה מרובעת ואח"כ מרבע את התחומין ועושה אותם כטבלה מרובעת, ולא מודד מאמצע הקרן אלפים אמה כי הוא יפסיד את הזויות אלא יביא כעין טבלה של אלפים אמה ויניחה בקרן באלכסונה, ואז העיר משתכרת ד' מאות אמה מכל צד, ונוסף ח' מאות אמה ועם התחומין נוסף אלף מאתים לכל צד, ואמר אביי שמדובר בעיר שהיא בדיוק אלפיים על אלפיים.

שנו בברייתא שר"א בר' יוסי אמר שתחום עיר הלויים הוא אלפים אמה, ומוציאים מהם אלף אמה מגרש וא"כ המגרש הוא רבע מהעיר והשאר שדות וכרמים, ורבא אומר שלומדים את זה מהפסוק **מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב** והתורה אמרה לסבב

ושליש הם נחשבים להיות אחד, ואביי אמר לרבא שאם יש בין חיצון לאמצעי מועיל עד אלפיים אמה ואף שהוא אמר שמסתבר כדעת רבא בר רבה בר רב הונא שמועיל אפילו יותר מאלפיים זה דוקא כשיש בתים אך בלי בתים מועיל רק עד אלפיים, ורבא שאל כמה יהיה בין חיצון לחיצון ואמר אביי שאם רואים את האמצעי ביניהם ויש פחות מקמ"א, א"כ אפילו

ד' אלפיים אמה ואף שבעיר כקשת אם יש יותר מד' אלפי אמה נאמר שמודדים מהקשת ששם הבתים בגלל שאי אפשר לומר שממלאים אותה אך בעיר כנגדה אפשר לומר שהיא ממלאה, רב ספרא שאל את רבא על עיירה אקטיספון שמושכים לה תחום מצד שני של העיירה ארדשיר ולארדשיר נותנים מעבר לאקטיספון למרות שחדקל מפסיק ביניהם יותר מקמ"א אמה והראה לו רבא יסודות של חומה שנמצאים תוך ע' אמה ושיריים.

משנה מדידת התחום, היא רק בחבל של נ' אמה וימדוד רק כנגד לבו ואם הגיע לגיא או גדר פחות מנ' מבליעו כנגדו וחוזר למדתו וכן אם הגיע להר פחות מנ'.

דף נח אך לא יצא במדידה כשמבליע חוץ לתחום, ואם הוא יותר מנ' אמה שאינו יכול להבליעו, אמר ר"מ שע"ז שמע שמקדרים בהרים למדוד בחבל קצר בשיפוע ההר. **גמרא** רב יהודה אמר בשם רב שהמקור לחבל נ' אמה הוא מהפסוק **אורך החצר מאה באמה** שימדוד בחבל של נ' אמה ואף שלומדים מפסוק זה ליטול נ' ולסבב נ' לשיעור ע' אמה אך לזה היה מספיק לכתוב חמישים וכתבה התורה בחמישים ללמד על החבל.

החבל אינו פחות מנ' שירבה את התחום ולא יותר מנ' שממעט את התחום, ורב אסי אומר שמודד בחבל של אפסקימא ורב אבא ביאר שזה נרגילה ור' יעקב ביאר שזה דקל שסיב סובב סביבו וללישנא בתרא נרגילה זה דבר אחר מסיב דקל, ר' יהושע בן חנניא אמר שאין יפה למדידה משלשלת ברזל אלא שהתורה אמרה **ובידו חבל מידה**, ומה שכתוב ובידו קנה המידה זה למדידת רוחב שערים, רב יוסף אמר שיש ג' סוגי חבלים: מגג נצר ופשתן, של מגג לקשור פרה אדומה על מערכתה, חבל נצרים לסוטה שקושר לה שלא יפול בגדה אחר שמגלה הכהן את ליבה, חבל פשתן למדידה.

יש להוכיח ממה שכתוב במשנה חוזר למדתו שאם אינו יכול להבליע הולך למקום שיכול להבליע וצופה למקום שמדד וחוזר למדוד וזה כדברי הברייתא שאומרת שאם מדד והגיע לגיא אם יכול להבליעו בחבל של נ' אמה מבליעו ואם אינו יכול, הולך למקום שיכול להבליעו וצופה כנגד מדתו וחוזר למדוד, ובגיא מעוקם שאפשר ללכת בו מודד בקידור בחבל קטן ואם הגיע לקיר לא אומרים שיקוב אותו אלא אומד את רחבו והולך ומה שכתוב מבליעו וחוזר למדתו זה בגיא שנוח להילוך ואם לא נוח מודד בקידור, ורב יהודה אמר בשם שמואל שמדידה בקידור היא רק כשיש שיפוע שאין חוט המשקולת יורד כנגדו **עמוד ב** ואם הוא זקוף שחוט המשקולת יורד ימדוד מדידה רגילה בקרקעו וממשיך למדוד למעלה, רב יוסף אומר שמדידת גיא הוא רק בעמוק עד אלפיים ויותר מזה אין מבליע אלא מקדר, ואביי שאל מברייתא שאם עמוק ק' ורחב נ' מבליעו ואם לא לא מבליעו ויש לומר שרב יוסף סובר כאחרים שסוברים

אפילו עמוק אלפים ורחב נ' מבליעו, ללישנא בתרא רב יוסף אמר שמועיל להבליע גם יותר מאלפים ולכאורה זה אפילו לא כאחרים, ויש לחלק שאחרים אמרו עד אלפיים כשאין זקוף שחוט המשקולת יורד, אך אם חוט המשקולת יורד מבליע גם יותר מאלפיים, וחוט המשקולת יורד דוקא כשמתרחק עד ד' טפחים.

רבא סובר מבליע דוקא בהר שמתלקט לגבהו י' טפחים תוך ד' אמות ואם מתלקט לי' בה' אמות מודדו כקרקע חלקה, ורב הונא בר נתן למד לקולא שמתלקט י' מתוך ה' מבליע ואם הוא משופע י' מתוך ד' מספיק אומד.

רב כהנא אומר שהמודד לא יצא חוץ לתחום שלא יאמרו הרואים שמדת התחום היא עד כאן.

שנו בברייתא שמקדרים הוא שהמודד התחתון החבל כנגד ליבו והעליון כנגד מרגלותיו, ואומר אביי שהקידור הוא בחבל של ד' אמות ורבה אמר שבעגלה ערופה וערי מקלט שהם מדאורייתא לא מקילים בקידור, ומודדים ההרים כקרקע חלקה.

משנה רק מומחה מודד ואם הרבה במקום אחד ומיעט במקום כנגדו הולכים לפי המקום שריבה, ריבה למודד אחד ומיעט לאחר שומעים למרובה, וגם עבד ושפחה נאמנים לומר עד כאן תחום שבת שחכמים לא החמירו בתחומין אלא הקילו.

דף נט גמרא יש לבאר במשנה שהולכים אף אחר מקום שריבה המודד המשנה כותבת שריבה מודד אחד חוץ ממודד שריבה למקום, ואביי אומר שזה רק אם לא ריבה יותר ממדת העיר באלכסון.

במשנה שנינו שאמרו להקל, ובברייתא שנינו לא אמרו להקל אלא להחמיר הכוונה שחכמים לא באו להקל בתחומין אלא להחמיר על התורה ותחומין מדרבנן לכן מקילים בספק.

משנה עיר של יחיד שאין בה ס' ריבוא ונעשית של רבים יכול לערב את כולה, עיר של רבים והתמעטו הדיורים אין מערב את כולה אלא א"כ היא נעשתה כעיר חדשה ביהודה שיש שם רק נ' דיורים לדעת ר' יהודה, ולר"ש מספיק ג' חצירות של ב' בתים. **גמרא** עיר של יחיד ונעשית של רבים רב יהודה אמר כגון הקריה של ריש גלותא, אמר לו ר"נ שאם זה בגלל שמגיעים הרבה ליטול ממנו רשות ומזכירים אחד לשני, א"כ נתיר בכל ישראל, בבוקרו של שבת שרבים מצויים ולא יחשבו שהיא של רבים, ור"נ מבאר שמדובר בקריה ששיכת ליחיד כמו של נתנזואי.

שנו בברייתא שעיר של יחיד ונעשית של רבים ועוברת רה"ר בתוכה עושה לחי או קורה מב' צדדים ומשתמש באמצע ולא מערבים לחצאין אלא את כולה או כל מבוי בפני עצמו, עיר של רבים ועדיין היא של רבים **עמוד ב** ויש לה רק פתח אחד, אפשר לערב כולה, ורב הונא בר רב יהושע אומר שזה לדעת ר' יהודה שניתן לערב את רה"ר ששנינו ר' יהודה אמר שמי שיש לו ב' בתים מב' צידי רה"ר עושה לחי או קורה מב' הצדדים ומשתמש באמצע ואמרו לו שלא מערבים כך ברה"ר. ו

מה שכתוב בברייתא שאין מערבין לחצאין, אומר רב פפא שזה רק לאורך העיר אך לרחבה ניתן לערב בחציה, וזה לכאורה לא כר"ע שסובר בב' חצירות יחד שאנשי השניה עוברים דרך הראשונה ורגל המותרת במקומה אוסרת את החיצונה, ויש לומר שר"ע החמיר רק בב' חצירות שהפנימית הולכת רק דרך

החיצונית, אך בעיר שערבו חציה אלו שלא עירבו יכולים לצאת מצד אחר, ללישנא בתרא רב פפא אמר שאף לרחב העיר לא יעשו עירוב לחציה, ולכאורה זה כר"ע שהפנימית אוסרת על החיצונית, ויש לומר שגם רבנן הקלו רק בב' חצירות שהפנימית יכולה לסגור את דלתה ולהשתמש לעצמה אך בעיר אי אפשר לסלק חציה מהחצי האחר.

יש לבאר בדברי הברייתא שמבוי מבוי כן מערבים ולא אומרים שמבוי אחד אוסר על השני, ומדובר שעשו פתח נמוך בראש כל מבוי שהם גילו דעתם שהם מסתלקים אחד מהשני, וכמו שאמר רב חסדא שאם אחד מבני המבוי עשה דקה לפתחו אינו אוסר על שאר בני המבוי.

ר' זירא עשה עירוב לכל עירו של ר' חייא ולא הניח שיור מחוץ לעירוב, אמר לו אביי מדוע הקלת כך אמר לו שזקני העיר אמרו לו שרב חייא בר אסי עירב את כל העיר יחד ור' זירא הבין מכך שהיא היתה עיר של יחיד אמר לו אביי שאמרו לי הזקנים שפעם היתה אשפה מצד אחד אך עכשיו פינו האשפה וא"כ יש לה ב' פתחים ואסור, אמר ר' זירא שלא ידע מכך.

רב אמי בר אבא מהרפניא שאל את רבה מה הדין במקרה שמצד אחד יש סולם ומהצד השני יש פתח, ואמר רבה שרב אמר שלסולם יש דין פתח, אמר ר"צ שלא ישמעו לו כי רב אדא אמר בשם רב שסולם יש לו דין מחיצה ודין פתח, דין מחיצה שאין בו חסרון של פתח לעירוב, ויש לו דין פתח לענין סולם שבין ב' חצירות שיכולים לערב יחד או כל אחת בנפרד, ואף שר"צ אמר בשם שמואל שאנשי חצר ומרפסת ששכחו לערב ביניהם

דף ס אם יש דקה פתח קטן של ד' טפחים לפני המעלה למרפסת אינה אוסרת ואם אין שם דקה ד' אוסרת, ורואים שמחמירים על סולם כפתח, ויש להעמיד שהמרפסת אינה גבוהה י' והדקה מועיל כשיש גיפוף פחות מ"א אמות וכשעושים דקה הם מסתלקים. **שמואל** אומר שקיר שיש בו סולמות רצופים אפילו יותר מ"א אמות זה נחשב כמחיצה ורב ברונא שאל את רב יהודה בבית הבד של רב חנינא שבמרפסת שמואל החמיר בה כפתח כשאין דקה, ויש לומר ששם המרפסת לא היתה גבוהה י' ויש גיפוף פחות מ"א אמות וכשעושה דקה הוא מתכוון להסתלק.

בני קקוניא בקשו מרב יוסף אדם שיערב את עירם והוא שלח את אביי ואמר לו שידאג שלא יצווחו על כך בביהמ"ד, וראה אביי שהבתים פתוחים לנהר ואמר שהם יהיו שיור לעיר אח"כ חשב שאם כתוב שאין מערבים כולה משמע שזה אפשרי אלא אעשה להם חלונות שיהיה להם אפשרות לערב בהם אם ירצו, אח"כ חשב שגם חלונות לא צריך כמו שרבה עירב את כל מחוזא שכונות שכונות וביניהם היו תעלות של מאכל הבקר וכל אחד הוא שיור לשני למרות שביניהם אין אפשרות לערב, אח"כ חשב אביי שיש לחלק ששם יכלו לערב דרך גגות ואם כן אעשה להם חלונות, אח"כ חשב שאין צורך כי לבר פופידתא מפומבדיתא היה מחסן תבן ועשאוהו שיור לעיר פומבדיתא ואמר אביי לזה התכוון רב יוסף שידאג שלא יצווחו עליו בביהמ"ד.

ר' יהודה אמר שהיתה עיר ביהודה ששמה חדשה והיה בה נ' דיורין של אנשים נשים וטף ובה שיערו והיא היתה שיור, והסתפקו בעיר כזו אם ניתן לערב את כולה, ולכאורה פשוט

שכמו שהיא שיור לגדולה א"כ גם הגדולה תהיה שיור לה ויש לומר שהסתפקו בעיר חדשה כשהיא לבדה ונחלקו בזה רב הונא ורב יהודה אם צריכה שיור לבדה.

רב חמא בר גוריא אמר שרב פסק כר"ש שמספיק ג' חצירות ור' יצחק סובר שמספיק אפילו בית אחת בחצר אחת ואמנם אין משמעות לחצר בלי בית והכוונה לבית שבחצר אחת, ואביי שאל אם ר' יצחק אמר זאת מסברא או שקיבל מרבותיו, אמר לו רב יוסף מה הנ"מ, אמר אביי שאין ללמוד סתם כמו זמר.

משנה מי שהיה במזרח ואמר לבנו ערב לי במערב או שהיה במערב ואמר לבנו ערב לי במזרח אם יש ממקומו לביתו אלפיים ולעירוב יש יותר, יכול ללכת לביתו ולא לעירוב ואם יש לעירוב פחות מאלפיים ולביתו יותר מותר לעירוב ולא לבית, נתן את עירובו בעיבור העיר לא עשה כלום ואם נתנו חוץ לתחום אפילו אמה אחת **עמוד ב** מה שהרויח לכיוון העירוב הפסיד לכיוון העיר. **גמרא** לכאורה דברי המשנה מזרח ומערב, הכוונה למזרח ביתו ומערב ביתו, ולפ"ז ממנו ולביתו אלפיים ולעירובו יותר מדובר שמגיע לביתו ולא לעירובו וממנו ולעירובו אלפים ולביתו יותר ואם ביתו עומד בינו לעירובו, א"כ איך יתכן שהוא קרוב לעירובו ור' יצחק מבאר שלמזרח ומערב הכוונה ממזרח ומערב לבנו, ורבא בר רב שילא מבאר שביתו הוא באלכסון בינו לעירובו וא"כ יתכן שביתו רחוק יותר במציאות על אף שהוא בינו לעירוב.

הנותן עירובו חוץ לתחום הכוונה חוץ לעיבור העיר, ולכאורה הוא הפסיד אף יותר ממה שנשכר, שיש ברייתא שהנותן עירוב חוץ לעיבור העיר הפסיד את כל העיר שהעיר נמדדת לו מתחום העירוב, ויש לחלק שבברייתא מדובר שהמדה נגמרה בחצי העיר ואז הוא הפסיד את שאר העיר ואם כלתה המידה בסוף העיר הוא לא הפסיד את העיר כמו שאמר ריב"ל שאם כלתה המידה בסוף העיר, כולה היא כד' אמות ומשלימים לו את השאר ורב אידי אמר שזה כדברי נבואה שאין הבדל היכן כלתה המידה, ורבא אמר שיש לזה מקור במשנה שכתוב שאנשי עיר גדולה מהלכים את כל העיר הקטנה הסמוכה אליהם

דף סא ואנשי הקטנה אינם הולכים בגדולה, וההבדל הוא כדברי ריב"ל שמדת הקטנה כלתה בחצי הגדולה ואילו כל הקטנה היא בתחום הגדולה, ורב אידי למד במשנה שבשני המקרים הולכים בכל העיר כששמו את עירובם בה אך במודד לא ואף שבמשנה כתוב שהמודד והגיעה המדה למערה כולה היא כד' אמות, יש לומר שריב"ל חידש יותר שאם המידה בסוף העיר כולה כד' אמות ור"נ אמר שמי ששונה במשנה ההיא שהולכים, ומי ששנה שאין הולכים אינו שיבוש שאם נתנו עירובם יכולים ללכת ואם לא נתנו עירובם אינם יכולים ללכת אלא במודד, וחסר במשנה, וצריך לפרש שאנשי עיר גדולה מהלכים את כל הקטנה ואנשי הקטנה אינם מהלכים את כל הגדולה, ודוקא במודד אך אם היה בעיר גדולה והניח עירובו בקטנה או שהיה בקטנה והניח בגדולה יכול ללכת את העיר ומחוצה לה אלפיים אמה.

רמי בר אבא אומר בשם רב הונא שעיר שהיא על שפת נחל, ויש מחיצה סביבה מודדים לה משפת הנחל ואם אין מחיצה מודדים לכל אחד מביתו ואמר אביי שצריך מחיצה ד' אמות, ושאל אביי

מה ההבדל משאר מחיצות שמספיק ד' טפחים ואמר רב יוסף שכיוון שהיא יושבת על הנחל מפחדים להשתמש שם, ורב יוסף רצה להוכיח ממה שרבי התיר לבני גדר לדרת לחמתן ולא התיר לבני חמתן לעלות לגדר כי בני גדר עשו דקה ובני חמתן לא, ורב דימי אמר שבני גדר מכים והורגים לבני חמתן שמגיעים אליהם, והתיר הכוונה שתקן להם לדרת ודוקא בשבת הוא תקן כך כי מצוי שכרות, אך א"כ גם כשילכו לשם הם יכום, אלא שכלב שאינו במקומו אינו נובח ז' שנים ולכן אינם מזיקים שלא במקומם, ובני חמתן אינם מכים לבני גדר כי הם כפופים להם, ורב ספרא מעמיד שחמתן היתה עשויה כקשת, ולכן בני גדר יורדים כי כל חמתן בתחומה, וכך שנה רב כהנא, ורב טביומי שנה שרב ספרא ורב דימי נחלקו אם היתה עיר כקשת או שהיתה כעיר קטנה וגדולה.

משנה אנשי עיר גדולה מהלכים בכל עיר קטנה ואנשי קטנה מהלכים בגדולה שמי שהיה בגדולה ונתן עירובו בקטנה או שהיה בקטנה ונתן בגדולה מהלך כולה וחוצה לה אלפים אמה, לר"ע יש לו רק ממקום עירובו אלפיים אמה, ור"ע הוכיח מהנותן עירובו במערה שיש לו רק ממקום עירובו אלפיים אמה, ואמרו לו שבמערה אין דיורים אך במקום דיורים יכול ללכת את הכל ולפ"ז תוך מערה עם דיורים קל יותר מעל גבה שאז יש לו רק אלפים מהעירוב ולמודד נתנו אלפים אפילו כשסוף מידתו כלה במערה. **עמוד ב** גמרא רב יהודה אמר בשם שמואל שאם שבת בעיר חרבה יכול ללכת כולה וחוצה לה אלפיים אמה, אך אם הניח עירובו בעיר חרבה הולך אלפיים רק ממקום עירובו, לר"א גם בהניח עירובו בעיר חרבה הולך את כולה ואלפיים מחוצה לה, ולכאורה קשה ממה שאמרו לר"ע שביש בה דיורים יש היתר בהניח עירוב ומשמע שבלי דיורים לא מועיל ויש לומר שאין בה דיורים הכוונה שאינה ראוי לדירה, ויש להוכיח מברייתא שאם שבת בעיר גדולה כאנטוכיא או במערה שהיא כמערת צדקיהו, הולך את כולה וחוצה לה אלפיים, וכתוב עיר כמערה וכמו שמערה היא חריבה גם בעיר יועיל בחריבה וכתוב שבת ומשמע שהניח עירובו בה לא, וזה לא כר"ע שלדעתו גם במיושבת אסור, ויש לומר שלא אמרו עיר כמערה אלא מערה שמיושבת כעיר וכו"ע שמועיל רק ממקום העירוב ובמיושבת הוא מודה שהולך את כולה וחוצה לה ומה שכתוב כמערת צדקיהו לא לענין שהיא חריבה אלא שהיא גדולה כמערת צדקיהו אך מדובר במיושבת.

מר יהודה ראה שבני מברכתא מניחים עירובם בביהכנ"ס שבבי גובר, ואמר להם העמיקו את העירוב יותר כדי שיהיה מותר לכם יותר, אמר לו רבא חולק אתה על חכמים בעירובין שלא חוששים לר"ע שמודדים ממקום העירוב.

פרק הדר

משנה הדר בחצר עם נכרי או עם מי שאינו מודה בעירוב אסור עליו בטלטול, ולר"א בן יעקב הוא אסור רק כשיש ב' ישראלים שדרים עמו בחצר ור"ג אמר שהיה צדוקי עמם במבוי בירושלים ואביהם אמר שיוציאו מהר את הכלים לחצר שאם הוא יקדים הוא יאסור עליהם, ר' יהודה אמר שהוא אמר בלשון אחר מהרו ועשו צרכיכם במבוי עד שלא יוציא ויאסרו עליכם.

דף סב גמרא אביי ורב חנינא בני רב אבין ישבו עם אביי, ואמרו שלר"מ מובן שהוא סבר שדירת עכו"ם היא דירה ואין הבדל בין אחד לשנים, אך קשה בדעת ר"א בן יעקב שאם הוא סובר שדירת עכו"ם היא דירה א"כ גם אחד יאסור ואם אינה דירה לא יאסור גם בב' ישראלים, ואביי אמר שגם לר"מ דירת עכו"ם אינה דירה שחצר עכו"ם כדי בהמה, אלא נחלקו אם גזרו שמא ילמד ממעשיו שר"א בן יעקב סובר שכיון שעכו"ם חשוד על שפיכות דמים א"כ יהודי אחד לא גר עמו ורק שנים גרים עמו ולכן גזרו בשנים, אך באחד שלא מצוי לגור כך אינו אסור, ור"מ גזר כי לפעמים קורה שגר עמו יהודי אחד, ואמרו חכמים שלא יועיל עירוב או ביטול רשות במקום עכו"ם ויועיל רק שכירות אלא שהעכו"ם לא יסכים להשכיר רשותו בגלל שהוא חושש שיבואו להחזיק ברשותו, אך לכאורה זה רק למ"ד שצריך שכירות בריאה שיעשו ברשותו מה שרוצים, ולמ"ד שמספיק שכירות רעועה לכאורה אין סיבה שיחשוש להשכיר, שנחלקו בזה שלרב חסדא צריך שכירות בריאה ולרב ששת מספיק שכירות רעועה, ואין הכוונה שבריאה היא יותר משהו פרוטה ורעועה היא פחות משהו פרוטה שלכו"ע מועיל שכירות גם פחות משו"פ, שהרי ר' יוחנן אמר ששוכרים מעכו"ם פחות משו"פ ובן נח נהרג על גזל פחות משו"פ ואי אפשר לעשות השבה, אלא בריאה הכוונה שיוכל למלאות המבוי בספסלים וקתדראות, ולמ"ד שמספיק שכירות רעועה הוא יבאר שהעכו"ם חושש לכשפים ולכן לא ישכיר לישראל.

חצר עכו"ם כדי ומותר להכניס ולהוציא מחצר לבתים ומבתים לחצר, ולר"מ ישראל אחד אסור ולר"א בן יעקב אסור רק אם יש ב' ישראלים, **עמוד ב** והוא אסור רק כשהוא שם ואם אינו שם הוא כדי בהמה ואינו אסור, ואם סוברים שדירה ללא בעלים היא דירה לכאורה גם כשאינו שם יאסור ואם אינה דירה גם ישראל אינו אסור, ויש לבאר שאמנם דירה ללא בעלים אינה דירה אלא בישראל שאוסר כשנמצא ללא עירוב גזרו גם כשאינו נמצא, אך עכו"ם שאינו אסור מעיקר הדין אלא רק כדי שלא ילמדו ממנו לא גזרו כשאינו נמצא, ומה שהמשנה אומרת שהמניח ביתו והלך לעיר אחרת בין ישראל בין נכרי אסור יש לומר שמדובר כשיכול לחזור באותו יום.

רב יהודה אמר ששמואל פסק כר"א בן יעקב ורב הונא אמר שמנהג כמותו שמורים רק ליחיד ור' יוחנן אמר שנהגו כמותו, ולא מוחים בנהג כמותו, אביי אמר שאם פוסקים תמיד כר"א בן יעקב שמשנתו קב ונקי ויש להסתפק אם מותר להורות דין כזה שהוא פשוט במקום רבו, ורב יוסף אמר שכל ימי רב הונא רב חסדא לא הורה אפילו דין אכילת ביצה בכותח, ורב יעקב בר אבא שאל אם מותר להורות במקום רבו במגלת תענית שהיא כתובה, ואביי ענה לו שרב חסדא לא הורה בימי רב הונא אפילו בדין ביצה בכותח, ואמנם בכפרים רב חסדא הורה בחיי רב הונא.